

**УХВАЛА
ТРЕТЬОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Лазаренка Віталія Андрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин першої, другої статті 36 Закону України „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування“ від 23 вересня 1999 року № 1105–XIV, частин першої, другої статті 9 Закону України „Про охорону праці“ від 14 жовтня 1992 року № 2694–XII

Київ
17 липня 2024 року
№ 143-3(I)/2024

Справа № 3-109/2024(228/24)

Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Кривенка Віктора Васильовича – головуючого, доповідача,
Петришина Олександра Віталійовича,
Філюка Петра Годосьовича,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Лазаренка Віталія Андрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин першої, другої статті 36 Закону України „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування“ від 23 вересня 1999 року № 1105–XIV (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 46–47, ст. 403) зі змінами, частин першої, другої статті 9 Закону України „Про охорону праці“ від 14 жовтня 1992 року № 2694–XII (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 49, ст. 668).

Заслухавши суддю-доповідача Кривенка В.В. та дослідивши матеріали справи, Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а :

1. Суб'єкт права на конституційну скаргу – Лазаренко Віталій Андрійович – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність статті 21, частинам першій, другій статті 24, частинам другій, третій статті 27, частинам другій, четвертій статті 43, частині першій статті 46 Конституції України (конституційність) частини першу, другу статті 36 Закону України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування“ від 23 вересня 1999 року № 1105–XIV зі змінами (далі – Закон № 1105), частини першу, другу статті 9 Закону України „Про охорону праці“ від 14 жовтня 1992 року № 2694–XII (далі – Закон № 2694).

Відповідно до частин першої, другої статті 36 Закону № 1105 „1. Сума щомісячної страхової виплати встановлюється відповідно до ступеня втрати професійної працездатності та середньомісячної заробітної плати, яку потерпілий мав до ушкодження здоров'я.

Максимальний розмір щомісячної страхової виплати не може перевищувати чотири мінімальні заробітні плати.

Максимальний розмір щомісячної страхової виплати після проведеного перерахування відповідно до частини другої статті 31 цього Закону не може перевищувати чотири мінімальні заробітні плати.

Мінімальний розмір призначеної щомісячної страхової виплати потерпілому у перерахунку на 100 відсотків втрати професійної працездатності не може бути меншим за мінімальну заробітну плату.

2. У разі стійкої втрати професійної працездатності, встановленої МСЕК, уповноважений орган управління здійснює потерпілому одноразову страхову виплату, розмір якої визначається відповідно до ступеня втрати професійної працездатності, виходячи з розрахунку семи мінімальних заробітних плат, встановлених законом на день настання права потерпілого на страхову виплату.

У разі якщо під час подальших обстежень МСЕК встановить потерпілому вищий ступінь втрати стійкої професійної працездатності з урахуванням іншої

професійної хвороби або іншого каліцтва, пов'язаного з виконанням трудових обов'язків, такому потерпілому здійснюється одноразова страхова виплата, розмір якої визначається відповідно до відсотка, на який збільшено ступінь втрати працездатності порівняно з попереднім обстеженням МСЕК, виходячи з розрахунку семи мінімальних заробітних плат, встановлених законом на день настання права потерпілого на страхову виплату.

Якщо комісією з розслідування нещасного випадку встановлено, що ушкодження здоров'я настало не лише з вини роботодавця, а й внаслідок порушення потерпілим нормативних актів про охорону праці, розмір одноразової страхової виплати зменшується на підставі висновку цієї комісії, але не більш як на 50 відсотків. Потерпілим, які мають право на одночасне отримання одноразової страхової виплати згідно з цим Законом та одноразової страхової виплати згідно з іншими законами України, здійснюється одна страхова виплата за їхнім вибором“.

Згідно з частинами першою, другою статті 9 Закону № 2694 відшкодування шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або у разі смерті працівника, здійснює Фонд соціального страхування України відповідно до Закону України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності“; роботодавець може за рахунок власних коштів здійснювати потерпілим та членам їхніх сімей додаткові виплати відповідно до колективного чи трудового договору.

На думку автора клопотання, внаслідок застосування оспорюваних положень Закону № 1105, Закону № 2694 порушено гарантовані Конституцією України права: на життя (частина перша статті 27), на рівність у гідності та правах, на відсутність дискримінації (стаття 21, частини перша, друга статті 24), на працю та на належні, безпечні і здорові умови праці (частини перша, четверта статті 43), на соціальний захист (частина перша статті 46).

Обґрунтовуючи свої твердження, автор клопотання посилається на окремі положення Конституції України, Закону № 1105, Закону № 2694, Цивільного кодексу України, а також на судові рішення у його справі.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї документів і матеріалів впливає таке.

У травні 2021 року Лазаренко В.А. звернувся до Ватутінського міського суду Черкаської області з позовом до Приватного акціонерного товариства „Ватутінський комбінат вогнетривів“ (далі – Товариство), фізичної особи – підприємця Дейни Р.Д. (далі – фізична особа), третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог, – Управління Держпраці у Черкаській області – про стягнення матеріальної та моральної шкоди, заподіяної трудовим каліцтвом.

Ватутінський міський суд Черкаської області рішенням від 20 квітня 2023 року позов Лазаренка В.А. задовольнив частково: стягнув солідарно з Товариства та фізичної особи на користь позивача матеріальну шкоду, заподіяну внаслідок трудового каліцтва, у розмірі 865 468 грн 9 коп. за період із 20 лютого 2019 року до 31 серпня 2022 року; у розмірі 843 500 грн 00 коп. одноразово за 3 роки наперед із 1 вересня 2022 року до 31 серпня 2025 року; у вигляді стягнення щомісячних платежів у розмірі 70 відсотків ступеня втрати Лазаренком В.А. професійної працездатності п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати, яка буде встановлена законом України про Державний бюджет України на 2025 рік, починаючи з 1 вересня 2025 року і довічно, а також моральну шкоду, заподіяну внаслідок трудового каліцтва, у розмірі 2 000 000 грн 00 коп.

Черкаський апеляційний суд постановою від 26 вересня 2023 року апеляційну скаргу задовольнив частково; рішення Ватутінського міського суду Черкаської області від 20 квітня 2023 року скасував та ухвалив нове рішення, яким позов Лазаренка В.А. задовольнив частково: стягнув солідарно з Товариства та фізичної особи на користь Лазаренка В.А. матеріальну шкоду, заподіяну внаслідок трудового каліцтва, у розмірі 232 747 грн 28 коп. за період

із 22 листопада 2019 року до 17 січня 2021 року та моральну шкоду у розмірі 500 000 грн 00 коп.

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду постановою від 20 березня 2024 року касаційну скаргу Лазаренка В.А. залишив без задоволення, а постанову Черкаського апеляційного суду від 26 вересня 2023 року – без змін.

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду погодився із висновком суду апеляційної інстанції щодо розміру моральної шкоди, а також зазначив, що аналіз статті 36 Закону № 1105 дає підстави для висновку, що лише відшкодування моральної (немайнової) шкоди потерпілим від нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань і членам їхніх сімей здійснюють у порядку, визначеному Цивільним кодексом України та Кодексом законів про працю України.

3. Вирішуючи питання про відкриття конституційного провадження у справі, Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); Конституційний Суд України відмовляє у відкритті конституційного провадження, визнавши конституційну скаргу неприйнятною, якщо зміст і вимоги конституційної скарги є очевидно необґрунтованими або наявне зловживання правом на подання скарги (частина четверта статті 77).

В остаточному судовому рішенні у справі Лазаренка В.А. – постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 20 березня 2024 року – Верховний Суд послався та

процитував частини першу, другу статті 36 Закону № 1105 у редакції до внесення змін, оскільки саме ця редакція була чинною на момент виникнення правовідносин, що були предметом розгляду в судах у справі Лазаренка В.А.

Отже, з аналізу остаточного судового рішення у справі Лазаренка В.А. випливає, що суд касаційної інстанції не застосовував частини першу, другу статті 36 Закону № 1105 у чинній редакції, а також не застосовував частини другої статті 9 Закону № 2694, що вказує на невідповідність конституційної скарги у цій частині вимогам частини першої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

3.1. Лазаренко В.А., твердячи про невідповідність Конституції України частини першої статті 9 Закону № 2694, лише висловив незгоду із законодавчим регулюванням відшкодування шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або у разі смерті працівника, та судовими рішеннями у своїй справі.

Конституційний Суд України неодноразово зазначав, що особа, яка звертається до Конституційного Суду України, повинна не лише зазначити, а й аргументовано довести, як саме оспорюваний закон (його окремі положення), який був застосований в остаточному судовому рішенні в її справі, порушує її гарантоване Конституцією України право. Однак цитування Конституції України, наведення змісту законів без аргументації невідповідності Конституції України оспорюваних норм закону України не є обґрунтуванням тверджень щодо їх неконституційності, а „незгода з судовим рішенням у конкретній справі не є підставою для перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень)“.

Отже, автор клопотання не обґрунтував тверджень щодо неконституційності частини першої статті 9 Закону № 2694, чим не дотримав вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

З огляду на наведене Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України вважає, що є підстави для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, статтями 7, 8, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Лазаренка Віталія Андрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин першої, другої статті 36 Закону України „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування“ від 23 вересня 1999 року № 1105–XIV зі змінами, частин першої, другої статті 9 Закону України „Про охорону праці“ від 14 жовтня 1992 року № 2694–XII на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Третьої колегії суддів Першого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ТРЕТЯ КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**